

A Pastorale zeneszoba története

Sármány-Parsons Ilona

*Inspiration Beethoven – Eine Symphonie
in Bildern aus Wien 1900*, Bécs, Leopold Museum
A kiállítás a járványügyi rendelkezésektől
függően lesz látogatható. További információ:
leopoldmuseum.org

Josef Maria Auchentaller: *Tündérek tánca*, a bécsi Villa Scheid Pastoralé zeneszobája számára, 1898/99, olaj, vászon, 230 × 186,3 cm
© Andreas Maleta, from the Victor & Martha Thonet Collection, gallery punkt12, Bécs, fotó: © Andreas Maleta press & publication 2021 / HUNGART © 2021

Amikor a bécsi századvéget – leginkább Sigmund Freud miatt – felfedezték és elkezdtek kutatni, Klimt és a Secession mesterei kerültek az érdeklődés középpontjába. Josef Maria Auchentaller (1865–1949) eredetileg a csoport elitjébe tartozott ugyan (Klimttel együtt vált ki belőle 1905-ben), mégis a bécsi Secession kismesterei között tartották számon. 1985-ben egy doktori disszertáció¹ feltérképezte életét, összegyűjtötte műveit, így a *Ver Sacrum* folyóirat számára készített grafikai ismertek lettek, neve mégis sokkal kevesebbet forgott, mint többi kollégájáé, például Carl Mollé, vagy akár Wilhelm Listé. Az, hogy 1902 után nem Bécsben, hanem a Monarchia egyik legnépszerűbb tengeri nyaralóhelyén, Gradóban élt, megpecsételte sorsát: kiszakadt a bécsi művészeti életből, és ezt későbbi percepciója is megszínylette.

Auchentaller tüdejével betegeskedő kislányuk miatt költözött végleg az adriai tengerparti kisvárosba, ahol ragyogó üzleti vénával megáldott felesége, Emma Scheid (családja támogatásával) egy kis szállodát épített. A nagyszerű fekvésű, Grado tengerparti sétányán lévő Pension Fortinót Julius Mayreder építész, a Secession tagja tervezte. A bécsi orvosi és művészeti élet ismert személyiségei hamarosan törzsvendégként jártak hozzájuk nyaralni, így Otto Wagner, Carl Moll, a Secession-beli barátok, kollégák mind megfordultak náluk. Azonban ha egy művész a művészeti centrumból annak perifériájára kerül, és egyre kevesebbet tud dolgozni, mert beszipantja a családi vállalkozás, akkor már életében menthetetlenül kikopik a köztudatból. Ez történt Auchentallerrel is, aki a kortárs visszaemlékezések szerint megnyerő, szelíd és szelíd egyéniség volt, korántsem rámenős – korábban sem tudta magát jól menedzselni. Nem meglepő tehát, hogy mivel képei ritkán bukkantak fel a Secession századeleji kiállításain, amikor újra felfedezték és szorgosan rekonstruálták a korszakot, ő kimaradt az összképből. Mire 1949-ben Gradó-

Josef Danhauser: *Liszt am Flügel (Liszt a zongoránál)*, 1840, olaj, vászon, 119 × 167 cm, Alte Nationalgalerie, Berlin
Forrás: Wikimedia Commons

ban meghalt, művészként már rég elfelejtették. Hagyatéka a család különböző ágaihoz került, de a rekonstrukciót az sem tette könnyebbé, hogy Grado az első világháború után Olaszország része lett. Sok kép ottmaradt, míg műveinek másik részét Ausztriában, felesége családjának leszármazottai őrizték.² Még a Leopold Múzeum 2008-ban rendezett Auchentaller-kiállítása sem tudta elérni, hogy a festő bekerüljön a Klimt mellett számontartott szecessziós művészek élvonalába. E kiállítás katalógusában azonban már szerepelt a zeneszoba Beethoven VI., *Pastorale* szimfóniája által ihletett képeinek leírása. A kurátorok csak az általuk sikerültnek látott szecessziós stílusú pannókat (a *Tündérek táncát* és a *Tündér a pataknál* című festményt) ítélték kiállításra méltónak, a többi vásznat túl realistának tartották. Nem ismerték fel, hogy mennyire ritka és jelentős Gesamtkunstwerk a Scheid család számára festett zeneszoba, és hogy jelentősége túlmutat a festészetén.³ Hiszen a képciklus a századvég bécsi Beethoven-kultuszának egyik legfontosabb festészeti dokumentuma, és egyedülálló, de legalábbis úttörő kísérlet arra, hogy egy

festő konkrét zeneművet fessen meg és adja vissza annak hangulatát. De a *fin de siècle* Bécs-kultuszából miért maradt ki ilyen mostohán Auchentaller főműve?

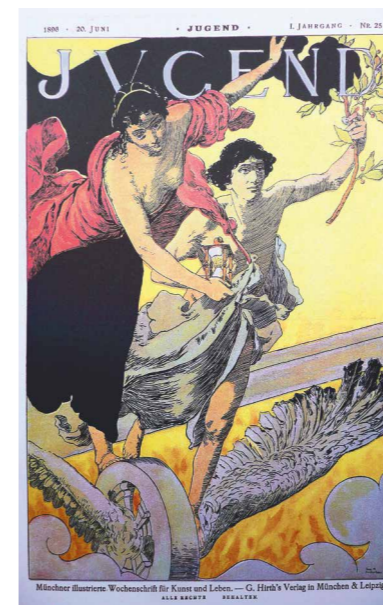
Zeneszobák, a német zenerajongás különleges helyszínei

Kultúrtörténeti közhely, hogy Bécs a zene fővárosa. A császárváros a 19. század utolsó harmadától kétségtelenül igényt tartott erre a rangra, bár mindig is voltak komoly riválisai. Bécs, pontosabban a Habsburg-dinasztia folyamatosan ápolt zenei kultúrája a 15. század végére nyúlik vissza, amikor I. Miksa császár 1498-ban megalapította a Hofkapelle fiúkórusát,⁴ de a Habsburg-udvarban az egyházi mellett a világi zene és az opera is gyorsan népszerű lett. A dinasztiból négy komponáló császár került ki⁵ – szinte mindegyik uralkodó zenerajongó volt.⁶ Az arisztokrácia természetesen utánozta őket, de nem csak presztízsből: soraikból igen sok kiváló amatőr zenész tűnt ki, némelyikük jelentős mecénássá is vált. Ez alapozta meg a bécsi klasszicizmust;

Haydn, Mozart és Beethoven életművére és világhírére épült a 19. századi bécsi zenei élet – de az első valóban bécsi születésű zeneszerző Schubert volt. Mindeközben a polgári otthonokban is felvirágozott a kamarazenélés és daléneklés, a szórakoztató zenét a tánctermekekben pedig nem kisebb zenei géniuszok szolgáltatták, mint a két Johann Strauss.

A 19. század második felében Bécs városvezetése, élén a nagy műveltségű mecénással, Nikolas Dumbával céltudatosan ápolta híres zenészeik emléket: köztéri szobrokat emeltek először Schubertnek, majd Haydnnak, Mozartnak, Beethovennek, utána szoros sorban Brahms, Bruckner, végül az akkori „könnyűzene” nagyságai, Josef Lanner, majd ifj. Johann Strauss következtek. A város és az osztrák arisztokrácia is összefogott, amikor 1892-ben a Práterben megrendezték a történelem első zenének és színházművészetnek szentelt szakmai világkiállítását.⁷ 1897-ben szenzációszámú menő kultúrtörténeti-művészeti kiállítás nyílt Schubert születésének századik évfordulójára. Pályázatot is kiírtak egy

Josef Maria Auchentaller borítója a *Jugend* 1896/25. számához
Forrás: Wikimedia Commons

„schubertiáda” festményre, amit a mára teljesen elfelejtett Julius Schmid nyert (*Ein Schubertabend*, 1897). Festménye évtizedekig népszerű és közismert volt, külföldi kiállításokon is képviselte Bécs zenekultúráját. A zenélés és a zeneszerzők életének megjelenítése képtémaként már a kilencvenes évek

elejétől sűrűn felbukkant a bécsi festészetben. Nicholas Dumba például még 1893-ban rendelte meg zeneszobája számára Klimttől a *Schubert a zongoránál* című képet, azonban az csak 1898-ra készült el. A legkorábbi előzmény egy helyi zongoragyárosnak, Conrad Grafnak köszönhető, aki a kor vezető biedermeier zsánerfestőjétől, Josef Dannhausertől rendelte meg azt a festményt, amelyen Liszt Ferenc zongorázik barátainak Beethoven szobra előtt (1840). A kép

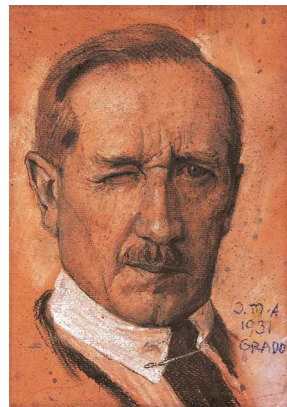

Julius Schmid: *Ein Schubertabend (Schubert-est)*, 1897, olaj, vászon, 172 × 255 cm, Wien Museum, Bécs
Forrás: Wikimedia Commons

nagy művészek hódolata a zseniális mester előtt, a romantika pátosszal teli művészetkultuszának essenciája. Bécs tehát szinte folyamatosan zsongott a zenétől. A 19. század második felében a polgári élet szerves része volt, hogy az ember hangversenyre jár, kórusban énekel (akár templomban, akár a Singvereinban), zenére taníttatja gyerekeit vagy maga is játszik valamilyen hangszeren, mint például az orvosok professzori karában szinte mindenki. Az akkori bécsi identitás inkább helyi

Josef Maria Auchentaller: *Seebad Grado plakát*, 1906, Wien Museum, Bécs
© Wien Museum

Josef Maria Auchentaller: *Önarckép*, 1931, Leopold Museum, Bécs
Forrás: Wikimedia Commons

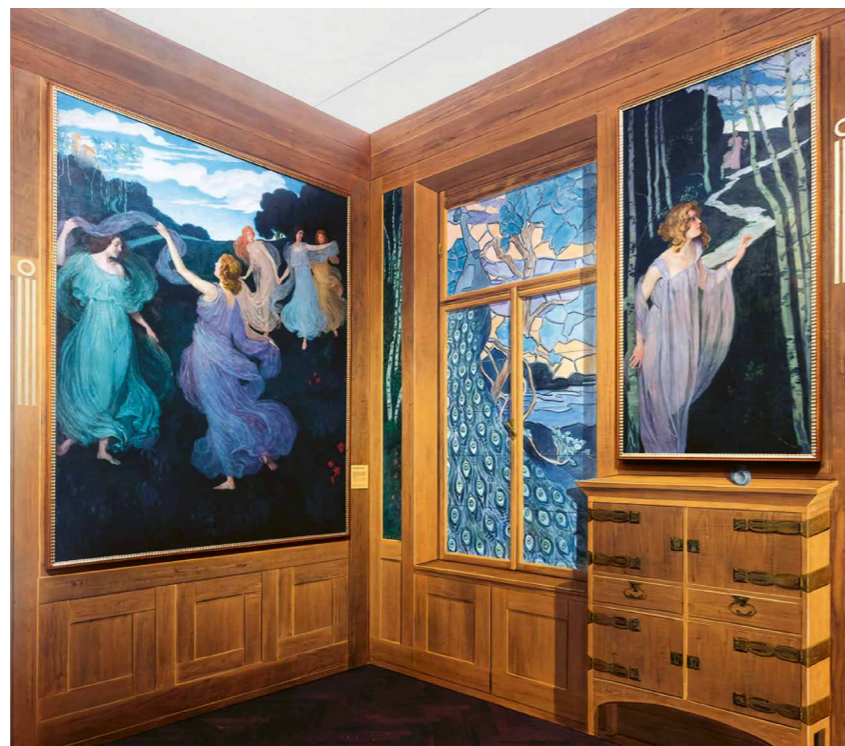

Josef Maria Auchentaller által tervezett cigaretta-tárca, 1898/1900, gyártó: Georg Adam Scheid, Bécs, ezüst, aranyozott belső, polikróm zománczott borítás, 8,5 x 6 cm
Fotó: © Dorotheum Vienna, aukciós katalógus (2014. november 4.)

identitás volt, semmint nemzeti; mi több, a német zenekultúra szerves részének tekintette magát, nem differenciált azt illetően, hogy Beethoven valójában német, míg Schubert osztrák. Persze a Porosz Birodalom által egyesített Németország zenei központjai, főleg az egyre gyorsabban növekvő Berlin zenei élete komoly kihívást jelentett Bécs számára, de a zene (és a muzsikuskok) valóban nem ismertek határokat, a zenei mobilitás az egész német nyelvterületen belül óriási volt. A házimuzsikálás, kamarazenélés a német és osztrák kultúra elengedhetetlen része volt, és ahogy gazdagodott a polgárság, egyre inkább megengedhette magának, hogy külön zeneszobája legyen, a szalon pedig egyre inkább zeneszalonná alakuljon. Bécsben először, 1863-ban, egy dúsgazdag zsidó bankárcsalád, a Todescók tették a zeneszobát az Opera mellett épített neoreneszánsz palotájuk központi dísztermévé, ám ennek még nem volt specifikusan zenei témájú díszítése. A német historizmus művészileg legrangosabb privát zeneterme Münchenben épült fel 1890-ben a Wagner-rajongó Alfred Pringsheim professzor számára. A zeneszerető és rendkívül művelt matematikaprofesszor mögött családi vagyongként egy vegyészeti gyár állt, ezért volt lehetősége olyan, késő reneszánsz

stílusú palotát építtetni, aminek centruma a könyvtárhoz kapcsolódó zeneterem volt.⁸ A kazettás, dúsan aranyozott mennyezet alatt a kor egyik legismertebb német festője, Hans Thoma fríze futott körbe; nem volt konkrét témá-

ja, antikizáló bukolikus jeleneteinek figurái táncoltak, zenéltek. Egy másik reprezentatív, már a születőben lévő német Jugendstil jegyeit tükröző zeneszoba Szilézia akkori központjában, Breslauban (ma Wrocław, Lengyelország) egy híres orvos, Albert Neisser villáját gazdagította.⁹ Két breslaui születésű művész, Erich és Fritz Erlert voltak a terem belső kialakítói. Fritz Erlert 1898-ban festett öt nagy falképet, egy múzsafigurát, valamint a megszemélyesített Adagiót és Allegrót. A kortárs kritikusok a modern német stílus megszületését látták ebben a Gesamtkunstwerk zeneszalomban. A harmadik, a kilencvenes években elkészült zeneszalon a Stuck-villa centrális tere volt Münchenben. Franz Stuck München legifjabb és legmodernebb festőfejedelme volt, aki ekkoriban állt népszerűsége csúcán. A német Jugendstil antikizáló variánsának egyik főműve lett az impozáns villa, amit a

Részlet az *Inspiration Beethoven. Eine Symphonie in Bildern aus Wien 1900 (Beethoven-inspiráció. Szimfónia képekben Bécsből, 1900-ból)* című kiállításból a zeneszoba rekonstruált terében Josef Maria Auchentaller festményeivel, Leopold Museum, Bécs
© Leopold Museum, fotó: © Lisa Rastl / HUNGART © 2021

festő maga tervezett.¹⁰ Stuck – Nietzsche követve – az antik kultúrából a dionüszoszi hagyományt tekintette mérvadónak, a modernség ihletőjének. A Stuck-féle antikvitás stilizált, de erotikus energiáktól feszülő; a zeneterem egyik főfalát Dionüszosznak, a másikat Orfeusznek szentelték. Auchentaller valószínűleg ismerte ezeket a zenetermeket, vagy legalább fényképeket látott róluk, hiszen 1892 és 1896 között Münchenben élt, de később is visszajárt megnézni a kiállításokat. Fritz Erlert, a *Jugend* folyóirat egyik művészeti tanácsadóját személyesen is ismerte, mert ő maga is készített egy borítót a folyóirat számára. Amikor lehetősége lett egy zeneszobát tervezni, mégis teljesen más megoldást választott.

A bécsi Scheid-villa zeneszobája

Amikor Josef Maria Auchentaller hosszú ismeretség után 1891-ben végre feleségül vehette a jómódú ezüstgyáros, Adam Scheid legidősebb lányát, Emmát, az ifjú pár úgy döntött, hogy Münchenbe költöznék, ahol Auchentaller tovább képezte magát.¹¹ A művészeti forrongás kellős közepébe érkezett. Akkor alakult meg a müncheni Secession egyesület, és nemcsak mestéréknél, Paul Höckelnél, hanem a kiállításokon, a műtermekben is rengeteg újat láthatott. Természetközeli látásmód és egyfajta természetpoézis lett jellemző olajképeire, míg grafikai inkább a kor modern, eklektikus útkereséseit tükrözik: kalligrafikusak és dekoratívak. 1897-ben, hosszú itáliai tanulmányút után visszatelepedett Bécsbe, és azonnal belépett a frissen alakult ottani Secessionba. Münchenből hozott látás, pasztózus ecsetkezése nem változott meg az első bécsi években sem. Agilis felesége, Emma közben meggyőzte édesapját, Adam Scheidet – aki éppen ekkor építtette meg a család reprezentatív villáját –, hogy a zeneszobát férjével festesse ki. Auchentallert bizonyára

Josef Maria Auchentaller: *Tündér a pataknál és Vidám együttlét* a bécsi Villa Scheid Pastorale zeneszobája számára, 1898/99, olaj, vászon, 176,5 x 88,3 cm és 214 x 135 cm

© amp Andreas Maleta, from the Victor & Martha Thonet Collection, gallery punkt12, Bécs.
fotó: © amp Andreas Maleta press & publication 2021 / HUNGART © 2021

nagyon lelkesítette a feladat, mert így nemcsak apósának bizonyíthatta be, hogy milyen kiváló festő és tervező lett, de a bécsi művész kollégáknak is. Bécsben is ritka volt egy ilyen nagyszabású Gesamtkunstwerk megbízás – igazi kihívást jelentett. A témát a család zenerajongó hölgyei választották ki.¹² Mivel az öt lány közül a legtehetségesebb, Martha, virtuózan zongorázott, és kedvence Beethoven VI. szimfóniája, a *Pastorale* volt, amit Liszt Ferenc zongoraátiratában játszott, erre esett a választás.¹³ Sógora a szimfónia mind egyik tételét külön kompozíción eleve-nítette meg – ebben nagy segítségére volt, hogy Beethoven minden tétel fölé odaírta, milyen jelenetet, azaz hangulatot kíván felidézni. A falburkolatot, amibe a képeket foglalták, valószínűleg zöldre pácolták, a zongora kék színű volt, a színes üveglakon pedig egy kék-zöld tollú páva ékeskedett. A szoba, különösen az említett német példákhoz viszonyítva, aránylag kicsi, intim volt,¹⁴ így a nagy méretű festmények ámulatba ejtették, körülölelték a belépőt. Auchentaller a szobát és a képeket

egységben komponálta meg, alaptónusuk a sötétzöldek és kékek harmóniáján nyugodott.¹⁵ A szimfónia tételei szerinti jelenetek a helyiségbe lépve balról jobbra követik egymást, lenyűgöző hangulatteret, „Stimmungsraum”-ot teremtve. Az első, leginkább Jugendstil képen virágokkal teleszórt, zöld domboldalon táncolnak a tündérekhez hasonló Scheid lányok (*Tündérek tánca*). A családtagok ideálképe a *Tündér a pataknál* és a *Zenélő társaság a szabadban* jelenetén belesimul a tavaszi tájba. Az expresszíven valóságos *Vihar* (sarokba került, így derékszögben megosztott a képmezője) után az *Angelus*-jelenet mezei munkából alkotkor hazatérő figurái – Beethoven elgondolásához híven – általános érvényű emelik ember és természet harmonikus egységét. A festményeken, akár csak a szimfóniában, egyetlen nap eseményeinek hangulattörténete fut végig, pirkadattól alkonyatig. A természet panteisztikus áhítható beethoveni dallamvarázsa színvarázssá változik, és megkapó, átesztétizált természeti hangulatot teremt a zenehallgató köré.

Részlet az *Inspiration Beethoven. Eine Symphonie in Bildern aus Wien 1900* című kiállításból a zeneszoba rekonstruált terében Josef Maria Auchentaller festményeivel, Leopold Museum, Bécs
© Leopold Museum, fotó: © Lisa Rastl / HUNGART © 2021

Vihar I. és *Vihar II.* a bécsi Villa Scheid Pastorable zeneszobája számára, 1898/99, olaj, vászon, 231 × 128 cm és 231 × 150 cm
© amp Andreas Maleta, from the Victor & Martha Thonet Collection, gallery punkt12, Bécs, fotó: © amp Andreas Maleta press & publication 2021 / HUNGART © 2021

Auchentaller három élménysík szintézisét teremtette meg: a zenei hangulatok megjelenítéséhez kapcsolta hozzá a Scheid család tagjainak költői átlényegítését, és helyezte bele mindezt a Bécs körüli (topografikusan is beazonosítható) úgy Beethoven, mint a család által jól ismert tájba, a természetnek abba a zugába, ami a források szerint a zeneszerzőt a mű megkomponálására ihlette. Stílusosan a képsor a természeti látványhoz szorosan kötődő plein air természetfestés hangulatokkal átitatott, érzelmileg megragadó példája, amely a bécsi „szecessziós fordulat” küszöbén született, mielőtt a többiek, élükön Klimttel, rátaláltak volna saját modern stílusukra, formavilágukra. Minthogy a Pastorable zeneszoba privát villába készült, alig kapott nyilvánosságot, egyetlen fotó jelent meg róla a *Ver Sacrum*-ban, de a festőkortársakat mégis megihlette a már-már lehetetlen feladat: megfesteni Beethoven zenéjét. Erre három év múlva 1902-ben került sor a Secession Beethoven-kiállítása alkalmával, amikor Bécsben már a szecesszió kalligrafikus és archaizáló stílustörekvései domináltak. Így a Beethoven IX. szimfóniájának utolsó tételéhez készített falképek már ebben a stilizált,

szimbolikus stílusban születtek: Schiller örömdájának üzenetét kívánták közvetíteni. Azonban merevségükben, stilizáltságukban ellentmondásba kerültek a zene és a vers őszinte, pátosz-szal teli, sodró lendületével. Érzelmi meggyőzés helyett bonyolult intellektuális és kultúrtörténeti asszociációk voltak hivatottak az „üzenet” közvetítésére. Klimt hírneve miatt és az újdonság önértékét tekintve az akkori média remekműként ünnepelte a Beethoven-fríz, így az lett a bécsi festészeti kánon része.¹⁶ A korábbi Pastorable zeneszobát pedig elfelejtették. A zeneszoba képei először Budapesten voltak láthatók a Múcsarnok *Az első aranykor* című kiállításán 2016. november 22. és 2017. március 12. között, de ekkor még nem kerültek elő azok a családi dokumentumok, amelyek az eredeti elhelyezés és tér rekonstruálását lehetővé tették.¹⁷

A Beethoven-émlékév alkalmából Bonnból a Bundeskunsthalle-ban azonban már kiállították őket. Ott nem az eredeti enteriőr rekonstrukciója volt a szándék, hanem hogy bemutassák a bécsi

Angelus a bécsi Villa Scheid Pastorable zeneszobája számára, 1898/99, olaj, vászon, 230 × 185 cm
© amp Andreas Maleta, from the Victor & Martha Thonet Collection, gallery punkt12, Bécs, fotó: © amp Andreas Maleta press & publication 2021 / HUNGART © 2021

Képernyőfotó a bonni Bundeskunsthalle Beethoven-émlékév kapcsán rendezett *Beethoven – Welt.Bürger.Musik (Beethoven – Világ.Polgár.Zene)* című kiállításának digitálisan megtekinthető verziójából
Forrás: bundeskunsthalle.de

Beethoven-kultusz egy emlékezetes példáját, ami korábban született meg, mint Klimt 1902-es Beethoven-fríze.¹⁸ Bonn után most végre Bécs is felfedezte a Pastorable zeneszobát mint Gesamtkunstwerk, így a Leopold Múzeumban már az eredeti lépték szerinti teljességében látható. A stílusközpontú művészettörténetírás fintora, hogy a művészettörté-

sek korábban nem ismerték fel a természetpoézishoz kötődő és – akárcsak a beethoveni természetfelfogás – ember és természet harmonikus egységét valló és megfestő képsorozat értékét. Csak azokat a részeit fogadták el, amelyek a szecesszió/Jugendstil jegyeit hordozzák. Sem a realizmusban gyökerező plein air jelenetet, sem a hangulati szimbolizmus vonulatába tartozó záró-

képet nem értékelték. Kultúrtörténeti aktualitás, a Beethoven-émlékév kellett hozzá, hogy ráismerjenek e kifinomult összművészeti alkotás szépségére, esztétikai varázsára.¹⁹

[1] Vera Vogelsberger: *Josef Maria Auchentaller (1865–1949). Leben und Werk, geisteswiss.* Doktori disszertáció, Innsbruck, 1985 [2] Az első monografikus kiállítást Olaszországban rendezték. Ezt a kiállítást vette át ezután a bécsi Leopold Múzeum: *J. M. Auchentaller (1865–1949). Ein Künstler der Wiener Secession. Un secessionista ai confini dell'Impero.* Szerk.: Roberto Fest. Gorizia – Bolzano/Bozen – Wien, 2008. A bécsi kiállítás bezárta után az egyik Auchentaller-örökös, Andreas Maleta állandó letébe helyezte a Leopold Múzeumban a zeneszoba egyik pannóját, *A tündér a pataknál* című képet. [3] Vera Vogelsberger találta meg a hagyatéka utolsó részét, hogy a festő egy képsorozatot festett a Scheid-villa zeneszobája számára. Andreas Maleta érdeme, hogy a képek újra összekapcsolták. Az archív fotók, majd a villa alaprajzának felkutatása után a szobát is rekonstruálta. Ld. Andreas Maleta: *A Beethoven-zeneszoba. Josef Maria Auchentaller összművészeti alkotásának története.* In: *Az Osztrák–Magyar Monarchia mint művészeti színtér II.* Budapest, Múcsarnok, 2017, 144–151. o. [4] Ez a kórus ma is virágozik: Wiener Sängerknaben néven ismeri őket az egész világ. [5] III. Ferdinánd, I. Lipót, I. József és II. József maga is komponált. [6] Talán egyedül Ferenc József volt kivétel, aki csak a protokoll kényszere miatt ült hangversenyeken. [7] Ld. Martina Nussbaumer: *Musikstadt Wien: Die Konstruktion eines Images.* Freiburg im Breisgau, Berlin, Bécs, Rombach Edition Parabasen, 2007 [8] A Zeneszalon impozáns volt, hatvanöt négyzetméteren ötméteres belmagassággal. A Berlinből származó asszimilált zsidó család nagy házat vitt, München legelőkelőbb kulturális és zeneszalonja volt az övék. A család fő nagyszerűen zongorázott; lánya, Katja Thomas Mannhoz ment férjhez. A palotát a náci 1933-ban kisajátították és azon nyomban lerombolták, azonban Hans Thoma zeneszobafrisze megmaradt. Hanno Walter Kruff: *Alfred Pringsheim, Hans Thoma, Thomas Mann. Eine Münchener Konstellation.* München, Verlag der Bayerischen Akademie der Wissenschaften, 1993 [9] Albert Neisser (1855–1916) nemzetközi híri dermatológus volt, aki nagy eredményeket ért el a szifilisz és a lepra gyógyításában. Szalonja a breslauer kulturális élet egyik központjaként működött, szenvedélyes zenészként saját zenekarát ő maga vezényelte, és Richard Wagner, valamint később Gustav Mahler is vendégeskedett nála. Ez a zeneszalon is impozáns méretű, nyolcvannal négyzetméter alapterületű volt, egyik falán egy orgonával, de két hangversenyzongora is állt benne. A villa a második világháborúban a berendezésével együtt megsemmisült. [10] Franz Stuck villája ma múzeum, és ennek reprezentatív tere az egyetlen megmaradt müncheni „zeneszoba”. [11] Auchentallerről és a zeneszobáról részletesen magyarul ld. Sármany-Parsons Ilona: *Festészet Ferenc József korában.* In: *Az első aranykor. Az Osztrák–Magyar Monarchia festészete és a Múcsarnok.* Kiállítási katalógus, Budapest, Múcsarnok, 2016. 141–148. o. [12] Az édesanya, Hermine zenei tehetség volt, és mind az öt lányát jó zenészé képezte ki. A négy fiú is muzikális volt. A család épphogy elfért a zeneszobában, amikor együtt muzsikáltak. [13] Választásuk egyéni, nem követte a pillanatnyi divatot, amely szerint Bécs épp a Schubert-kultusz lázában égett. Bár Beethoven is bécsinek számított, az ő zenéjének mindig inkább heroikus karakterét ünnepezték, semmint a lírait, így ebben is kivétel volt a *Pastorable* mint téma. [14] A sokajtós és ablakos zeneszoba 5,6 × 5,5 m alapterületű volt, és egy télikert is nyílt belőle. Szárnyasajtóval kapcsolódott a nagyobb alaprajzú szalonhoz. [15] A festő tervezte a lambériát, az üvegablakot, talán a bútorok egy részét is. [16] A művészettörténeti emlékezet szelektív jelleggel jól illusztrálja, hogy a Klimt melletti összes többi alkotó műveit, akik szintén falképekkel hódoltak Beethoven zsenijének, elfeledték. Közöttük volt Auchentaller is, aki immár a kalligrafikus szecessziós csoportfelfogásnak megfelelően festette meg Schiller sorait: „Öröm, égi szikra”. [17] Andreas Maleta rekonstruálta a képek huszadik századi hányattott sorsát is, miután a Scheid-villát már 1906-ban eladták. Ld. Andreas Maleta (Hrg): *Das Beethoven-Musikzimmer.* Bécs, Galerie punkt12, 2017 [18] Ilona Sármany-Parsons: *Der „Pastorable” Bilderzyklus im Musikzimmer der Villa Scheid in Wien.* In: *Beethoven: Welt, Bürger, Musik.* Bécs, Bundeskunsthalle, 2019, 244–254. o. [19] A Scheid-villa Pastorable zeneszobája 2021. április 5-ig lesz látható Bécsben a Leopold Múzeumban.